

Hardsyssel Historisk Samfund udsender med jævne mellemrum et elektronisk nyhedsbrev til vores medlemmer med stort og småt om arrangementer, hvad bestyrelsen har gang i, og hvad du som medlem kan forvente og glæde dig til.

Brande - byen med gavlmalerierne

Der blev lyttet intenst til Kurt H. Jørgensens spændende foredrag om gavlmalerierne i Brande.

Kurt H. Jørgensen holdt foredrag om gavlmalerierne i Brande og har også skrevet en spændende bog om emnet.

Poul Agger var en af de kunstnere, der bl.a. med dette værk var med til at gøre Brande kendt i hele Danmark for sin satsning på gavlmalerier og inspirere mange andre byer til at gøre kunsten tilgængeligt for alle i det offentlige rum.

- Brande var ingenlunde først med malerier på gavlene. Men det unikke ved gavlmalerierne i Brande var, at de blev til i et kollektivt projekt, hvor kunstnere blev inviteret til at lave kunst på gavle i hele byen, og hvor folk kunne komme i kontakt med kunstnerne, mens de arbejdede.

Det konkluderede tidligere journalist på Herning Folkeblad, Kurt H. Jørgensen, da han ved Hardsyssel Historisk Samfunds årsmøde i Kulturremisen i Brande holdt et spændende foredrag om gavlmalerierne, der har gjort Brande verdenskendt i Danmark og lidt til.

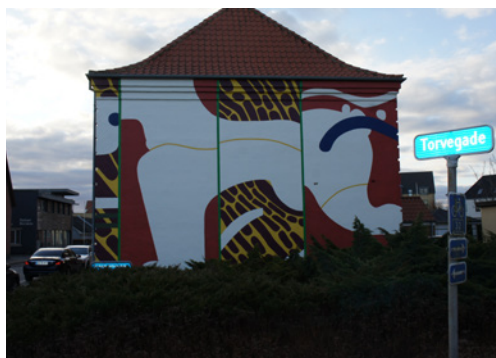
Udvikling og nytænkning i lokalsamfund drives ofte af folk, der kommer udefra. Sådan var det også med gavlmalerierne i Brande. Initiativtagerne var læge Ole Bendix og advokat Jørgen Mansfeld-Giese, der begge var tilflyttere. Via Midtjysk Kunstforening kom de i kontakt med kunstnerne Anders Kirkegaard og Poul Agger. De sammensatte selv en gavlmalerigruppe, der – ud over dem selv – kom til at bestå af Lejf Jepsen, Kai Führer, Henrik Flagsted, Hans Chr. Rylander, K. Bjørn Knudsen og Jens Flemming Sørensen.

Sommeren 1968 gik det løs, og efter nogle måneders arbejde og kreativ udfoldelse var resultatet 25 store kunstværker.

Byens borgere var delte

Et af formålene bag projektet var at rive den moderne kunst ud af museums- og galleriatmosfæren og plante den midt i folks hverdag og dermed skabe debat. Og debat blev der i den grad i Brande, hvor byens borgere var meget delte. Den ene halvdel kunne godt li' det. Den anden halvdel kunne bestemt ikke. Men stemningen vendte ret hurtigt til det absolut positive – især da Brande af Jyllands-Posten blev kåret til Årets By i Danmark, bl.a. på grund af gavlmalerierne.

Intentionen var egentlig, at gavlmalerierne kun skulle stå den sommer i 1968, hvor de blev udført. Men Statens Kunstråd, som støttede projektet, gjorde det hurtigt klart, at man kun ville støtte, hvis værkerne blev "hængende" i mi-

Brande er stadig kendt for sine mange gavlmalerier, bl.a. dette i Torvegade.

Generalforsamling i Hardsyssel Historisk Samfund: På jagt efter nye medlemmer

Hardsyssel Historisk Samfund sørger for at komme rundt i hele foreningens geografiske område med sine arrangementer. Ved årsmødet 2022 førte sporet til Kulturremisen i Brande.

Tidligere amtsborgmester Knud Munk Nielsen, Boding, der også har været med i bestyrelsen for Historisk Samfund, var blandt deltagerne i årsmødet.

nimum 10 år. Og de hænger der stadig. En del af de oprindelige kunstværker er i dag forsvundet, dels på grund af nybyggeri, dels ved tidens tand, men Brande lever i høj grad også i dag op til at være byen med gavlmalerierne.

- Maleri og farvelægning på gavlene har gennem årene bredt sig til mange andre byer, men det kommer aldrig til at slå Brande, for det er her, de virkelig fylder i det offentlige rum. Understregede Kurt H. Jørgensen i sit foredrag, som han også garnerede med spændende anekdoter om de kunstnere, der i 1968 skabte gavlmalerierne i byen.

- Vores medlemstal er faldet markant i efterhånden en lang årrække. Den samme tendens gør sig gældende i de fleste andre foreninger af den art landet over. En undtagelse er Historisk Samfund i Sønderjylland, der har ikke færre end ca. 1.600 medlemmer, oplyste formanden for Hardsyssel Historisk Samfund, Gudrun Gormsen, i sin beretning på generalforsamlingen, der blev holdt i forbindelse med foreningens årsmøde i Kulturremisen i Brande den 5. marts.

Ved udgangen af 2021 var medlemstallet i Hardsyssel Historisk Samfund på 582 – et fald på 30 i forhold til året før.

- Faldet skyldes primært, at nogle af vores ældste medlemmer er døde. Vi er meget opmærksomme på det faldende medlemstal og forsøger hele tiden at sætte nye initiativer i værk og tænke nye tanker for at få nye medlemmer. Som nuværende medlemmer kan I i hjælpe os meget i den retning. Hvis I er glade for at være medlemmer, så fortæl det gerne til andre og giv dem en opfordring til at melde sig ind i foreningen. Medlemskab kan tegnes via vores hjemmeside www.hardsyssel.org eller ved personlig henvendelse til bestyrelsen. Vi tager også gerne imod nye initiativer, som kan være med til at styrke interessen for vores forening, sagde Gudrun Gormsen.

På opfordring fra en af deltagerne i generalforsamlingen oplyste formanden, at foreningen nu bl.a. vil oprette en Facebook gruppe for også ad den digitaliserede vej at sprede budskabet om foreningens aktiviteter og tilbud.

I beretningen omtalte Gudrun Gormsen bl.a. også et af foreningens seneste tilbud – gratisavisen Hardsyssel Tidende, der udkommer et par gange om året i 2.000 eksemplarer. Avisen er blevet en stor succes og kan bl.a. fås på museer, biblioteker, andre offentlige steder i det midt- og

Kulturremisen med højt til loftet var en spændende ramme om Hardsyssel Historisk Samfunds årsmøde. Der var ca. 50 deltagere i mødet.

Peder Holt fortalte om Brande som tidligere jernbaneknudepunkt med remise til damplokomotiver og til nu, hvor Remisen er et flot kultursted.

Ove Nørholm, Ikast, var praktisk tovholder på foreningens årsmøde i Kulturremisen i Brande. Her ses han sammen med sin hustru, Ane (th), og formanden for Hardsyssel Historisk Samfund, Gudrun Gormsen.

Jon Høgh, Tim, er med i redaktionen af Hardsyssel Tidende og flittig skribent til gratisavisen. Han var med til årsmødet sammen med sin hustru, Lis.

vestjyske område og i forbindelse med foreningens arrangementer. Indtil nu er der udkommet otte numre af Hardsyssel Tidende.

Regnskab, kontingent og valg

Efter formandens beretning fremlagde kasserer Frode Ribber foreningens regnskab for 2021. Det viste bl.a. et driftsresultat på 26.389 kr. I forlængelse af beretningen blev foreningens årskontingent fastsat til uændret 195 kr. pr. medlem.

Bodil Grove Christensen, Aulum, og Hans Herping, Ringkøbing, var på valg til foreningens bestyrelse. De blev begge genvalgt.

Ove Nørholm, Ikast, og Kurt Guldbæk, Vinderup, var på valg som suppleanter. De blev begge genvalgt.

Som foreningens revisorer genvalgtes Børge Sørensen, Ringkøbing, og Steen Løvbjerg, Ringkøbing.

Fra jernbaneknudepunkt til et møde- og kultursted

Dirigenten på generalforsamlingen var Peder Holt, Brande, der i en halv snes år har været medlem af bestyrelsen for Kulturremisen. Umiddelbart forud for generalforsamlingen fortalte han de to spændende historier, dels om hvordan Brande blev et jernbaneknudepunkt i starten af det 20. århundrede, dels om hvordan Kulturremisen fungerer som konference-, møde- og kultursted i dag. De to historier følger i korte træk følgende spor:

I 1909 barslede Jernbanekommissionen med ideen om at føre jernbanen igennem Give og Brande til Herning. I 1912 blev bygningen af banen påbegyndt, og den 1. januar 1914 var man klar til at modtage det første tog i Brande.

Samtidig med etableringen af jernbanen påbegyndte man i 1913 bygningen af Remisen, der var stedet, hvor lokomotiverne var opstaldet og blev repareret. Fra midten af 1950-erne begyndte DSB at nedtrappe brugen af damplokomotiver. Det sidste damplokomotiv kørte i 1969. I 1971 blev Remisen lukket.

Indtil 1990 stod Remisen tom, men da tog en gruppe af borgere i Brande initiativ til at bevare den gamle remisebygning og give den nyt liv. Det førte til oprettelsen af foreningen Kulturremisen.

I år 2000 besøgte Dronning Margrethe Brande. I den forbindelse blev der fra dronningens og Prins Henriks fond doneret 25.000 kr. til arbejdet med at sætte Remisen i stand til

et samlings- og kultursted. Det satte gang i andre fonde, og bl.a. ad den vej blev der skaffet 30 mio. kr. til projektet.

I dag fungerer Kulturremisen som et meget besøgt konference-, møde og kultursted for arrangementer af meget forskellig art. Bl.a. Brandes to største virksomheder, Siemens og Bestseller, er flittige brugere af stedet.

Sommermøde i juni og Historiens Dag i oktober

Smedenenes Hus, centralt beliggende i Lem.

Hardsyssel Historisk Samfund har tre årlige arrangementer for medlemmerne - årsmødet med generalforsamling, sommermødet og Historiens Dag. Efter årsmødet, der blev holdt i Kulturremisen i Brande den 5. marts, er tid og sted for sommermødet og Historiens Dag nu også på plads:

* **Sommermødet** holdes lørdag den 11. juni kl. 14-17 i Smedenenes Hus i Lem. Her vil Per Lunde Lauridsen holde foredrag om Smedene i Lem og om Vestas' historie. Per Lunde Lauridsen er i dag museumschef i Museum Salting, men har tidligere været tilknyttet Ringkøbing-Skjern Museum og er tidligere formand for Hardsyssel Historisk Samfund.

Det endelige program er endnu ikke helt på plads, men i god tid før sommermødet vil invitation til og program for mødet blive sendt ud via vores nyhedsbrev.

* **Historiens Dag**, hvor bl.a. 2022-udgaven af Hardsyssels Årbog bliver præsenteret, holdes lørdag den 29. oktober kl. 14-17 på Vestjysk Gymnasium i Tarm. Det endelige program for mødet er endnu ikke helt på plads, men det vil blive meldt ud i et senere nyhedsbrev.

* **Sæt allerede nu kryds i kalenderen ved datoerne for sommermødet og Historiens Dag.**